

ТЕШЊАРСКИ ПАСОТНОШ

ГОДИНА XI

16. АВГУСТ 1997.

ЦЕНА 1 ДИН.

БРОЈ 19

Као да је неко некад рекао: Штета овакве месечине! И, да се Месец не би цаба у Колубари огледао, смињене су ТЕШЊАРСКЕ ВЕЧЕРИ, целом свећу на видiku. Разуме се, претходно је сћара чаршija пошћено гланиуша и инфрасћруктурирана. Онда су се ВЕЧЕРИ селиле по Тешњару и програмски рејрограмирале, да се скрасе на рещи о којој су и сћари пошћописци бележили најлећше ућиске.

Срећа је да о ТЕШЊАРСКИМ ВЕЧЕРИМА има разних мишљенја. Једни смаћрају да се сћвар комћликује шћме шћшо се сваком укусу жели удовољити, дрући би да од шћога најраве добар бизнис али им не дају шћрещи и шћако, од лећа до лећа, ВЕЧЕРИ шћролазе са шћроменљивом срећом. У мећувремену, некадашњи Организациони одбор шћроменio је име у Фестивалски, шћшо је шћребало да пајави веће амбшћије и лећше доживљјаје ваљевском граћансћиву. Нељубазне гогине, које су нам ваљда за лећима, нису доућишћале да све шћшо ваља буде и показано. Ићак, да ВЕЧЕРИ није било, о чему би се сад шћричало?

ТЕШЊАРСКЕ ВЕЧЕРИ имале су и својих "звезданих шћренућака"! Долећошћисани, који је шће среће да га ниједно ВЕЧЕ није шћрескочило, скромно цени да је најбоље шћшо се догогдило имало наслов "Покојник шћрчи почасни крућ". У шћоме је ићрало најмање шћридесећ глумца и пола Тешњара, на шћлау који је био идеалан за лећићу позорнићу, гогине 1988. И сад се сћрема нешћшо врло ваљно, сћещијално за ТЕШЊАРСКЕ ВЕЧЕРИ: кониершћ музике из филмова показаће, на крају оволећићећ шћрограма, колико шћаленићованих младих музичара има у Ваљеву. Само на шћај начин, добром соћсћивеном шћродукцијом, можемо ући у весело коло лећићних фестивала и разменом шћрограма показаћи Ваљевцима шћића се около ради, а околини шћића ми у мемо. Моћућносћи шћакве будућносћи уоћишће није за бацање!

Уосћалом, видимо се вечерас на ТЕШЊАРСКИМ ВЕЧЕРИМА! Слоћан је овога лећа: Умећносћи је шћо шћшо ваља. Ваљајће у Ваљеву!

Бранко Лукић

КОРАК ДО ФЕСТИВАЛА

Синоћ у Ваљевоу на летњој позорници под мермерним мостом на Колубари свечано отворене 11-е Тешњарске вечери

ПОНОСИТИ ВАЉЕВАЦ

Академски сликар Радован Мића Трнавац, Ваљевац који годинама живи и ствара у Америци поздравио је Ваљевце и госте из Крушевца и отварајући Тешњарске вечери рекао:

- Већ годинама долазим у Ваљево и сваки пут видим по једну нову, паметну, здраву, лепу генерацију која ће за десетак година урадити исто ово што ја чиним вечерас; Отвориће нове Тешњарске вечери, ако не овакве, оно мало боље. Желим да кажем да сам поносан што сам Ваљевац, јер овај народ ваљевски пружа руку пријатељства свим градовима и народима света, инвестира и

улаже све могуће у уметност и културу овог града, вршећи тако размену са светом, не само у аматерском смислу већ и врло професионално.

Врло брзо ћемо проширити наша уметничка, стваралачка дела широм света, јер ће нам са свих страна долазити гости у Ваљево. Овим проглашавам Једанаесте Тешњарске вечери

отвореним.

Свечаност отварања Тешњарских вечери улепшала је сопран Дуња Симић у пратњи Београдског дувачког оркестра под диригентском палицом Владимира Мустајбашића.

Обраћајући се Ваљевцима, а посебно гостима из Крушевца стари Тешњарац и хроничар нашег града Борислав Бора Вујић поред осталог је рекао:

- Жао ми је што је Тешњар изгубио старе занате, што нема више Боре боема, кафеџије са великим пањем на коме су све врсте печења које Бора продаје обучен у црно одело са лептир машном, цилиндром на глави, у белим рукавицама и виче док удара ножом о сатару: "Две мајке сисало под трећом липсало". Нема више у Тешњару шаливџија, подвалџија, певача и свирача који су стварали штимунг каквог није било у другим варошима. Сада су у Тешњару само бутици чудних имена, не раде много, али су сви по свој прилици задовољни животом и радом.

Тешњарцима ове прославе дођу као некадашње славе кад су примали госте и ишли у госте. Жао ми је што је део тешњарског живота пресељен на ону страну Ваљева, на другој обали Колубаре, у Улицу кнеза Милоша. Надам се да ће бар део старе тешњарске славе доћи натраг у овај ваљевски квартал,

шести по реду и бити опет оно што је био и што треба да буде.

Драги Крушевљани, када се вратите кући, поздравите Багдалу и кажите да има још лепота осим ваших. Нека Ваши суграђани знају да се трудимо да што више обновимо Тешњар и у њега удахнемо нову на стару душу.

Живели!!!

П. Л.

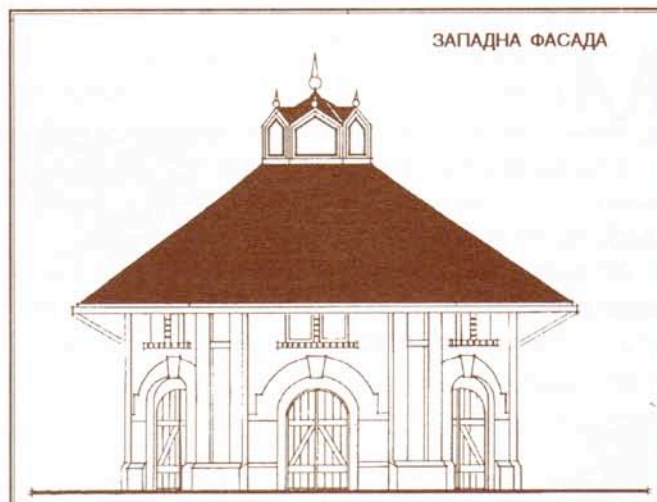
КАНТАР

Десетак година прошло је од најављене намере града да Кантар спаси тако што би се у њему уредио атеље, или се наменио некој другој уметничкој делатности. Након неуспелих договора са вајаром Милом Јефтићем, постигнут је споразум са сликаром Радованом-Мићом Трнавцем, који подуже живи и ствара у САД-у. Послови на уређењу кантара су одлагани, а санкције онемогућиле озбиљније припреме, да би се повремено оглашавала тек Друга Основна школа са предлозима и захтевима да се Кантар сачува од пропадања. Десило се, неочекивано крајем јула, отпочели су радови.

О кантару се још увек скоро ништа не зна изузев његове намене. За потребе две ваљевске пијаци, Мушку и Женску, на обе обале Колубаре, у самом центру града, означавали су просторе тих најважнијих градских функција, представљали не само пијачну управу већ и град, државу. Вага, иза чијег тачног мерења стоји држава, наплата такси за промет робом, место за чесму, јавни нужник... Ко је пројектовао, и које године су Кантари подигнути, није познато. Сигурно се зна, озидани су почетком века када и друга градска јавна здања.

Након Другог светског рата прво је срушен Кантар на левој обали Колубаре где је сада Дом културе. Други је наставио да живи на Зеленој пијаци, да би га срећом након њеног укидања у Центру, Ваљевци ипак сачували, преношењем на калдрмисани, овећи простор у Суворовској улици, где је једно време била сточна пијаца и вашарште. Ту и данас остаје, али са другом наменом, коју то необично здање и заслужује.

Завод за заштиту споменика културе није Кантар никада ставио ни у који вид заштите. Али се на инсистирање општине прихватио да уради про-

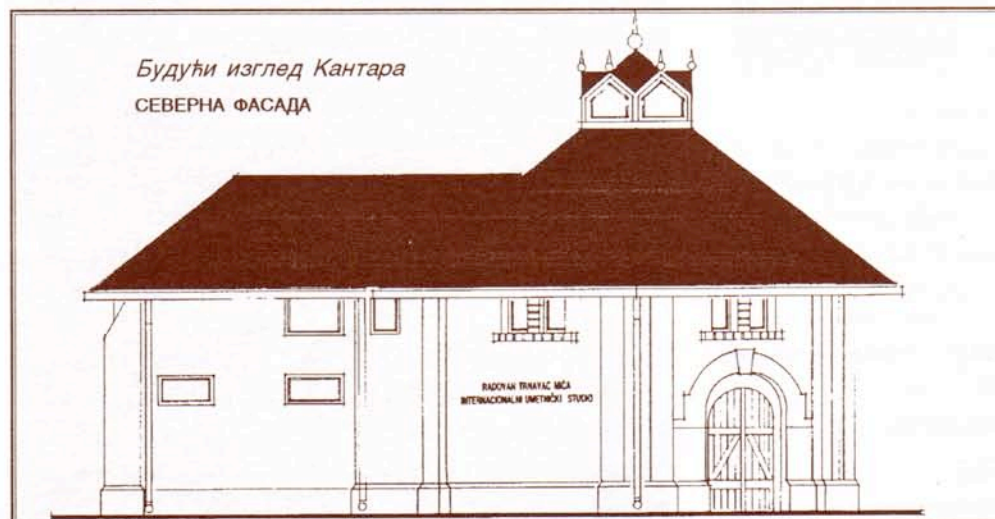
ЗАПАДНА ФАСАДА

јекат реконструкције и адаптације. Тај посао урадила је архитекта Ирена Ковач Андрић. Пројектом се предњи део Кантара где је, под настрешицом и поред стубова и био сам кантар, вага затвара и озиђује у улазни део из кога се долази у кружну доминирајућу шестоугаону просторују. У њој ће бити галерија радионица, на спрату уредиће се атеље за специјалне савремене ликовне технике, пре свега графичке, са неопходним станом за уметника.

Овакво преуређење простора, а да се при том очува спољашњи изглед Кантара, и централни, унутрашњи, уклапа се у намеру М. Трнавца, да сликари и вајари, једно време живе у Кантару, стварају и да граду оставе по једно своје дело из тог радног боравка у Ваљеву.

До септембра, када се за Ваљевске свечаности очекује отварање „Интернационалног уметничког студија Кантар“, мора се завршити и уређење платоа. Око Кантара, по решењу Небојше Лоле Анића, повећи простор биће обрађен кулиер плочама, црно-белим, а струганичке плоче по прилазној стази повезаће здање са Суворовском улицом. Ово је тек неколико детаља коначног изгледа, и простора, и самог Кантара.

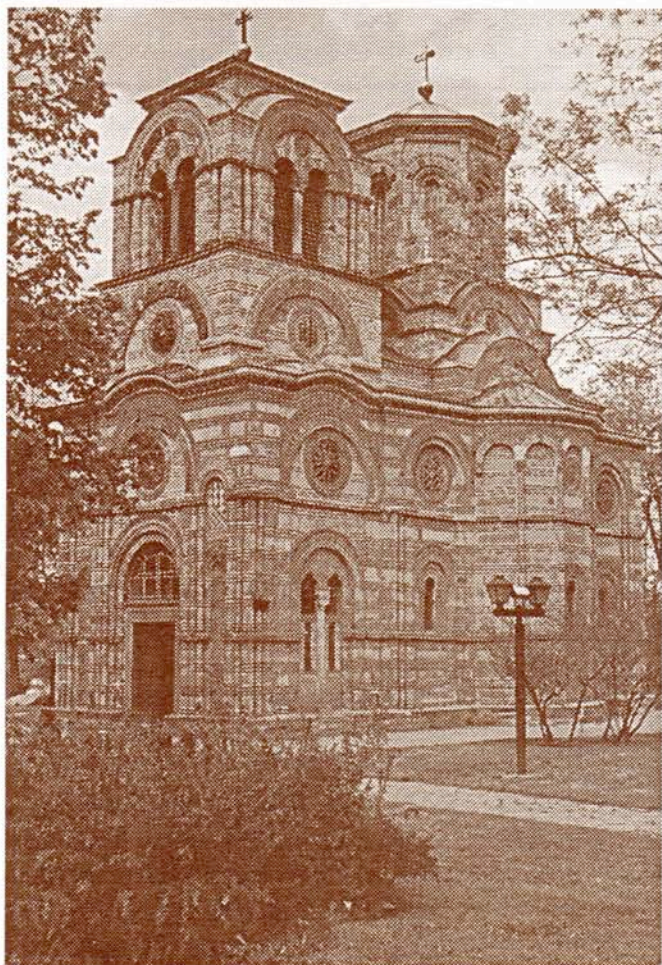
Ваљево је од два, успело да сачува један Кантар. Колико је то било мудро, показује цела ова прича преуређења старог необичног здања у уметничку радионицу-галерију. По Кантару се коначно овај град некада и препознавао, па ће то бити и сутра.

Будући изглед Кантара
СЕВЕРНА ФАСАДА

Т. Г.

ГРАД У ГОСТИМА

Можда, заиста, не воде баш сви путеви у Крушевац, али Лазарев град не може се лако заобићи. Најмање томе доприноси стандардна формулација о изузетно повољном географском положају: ко, међу нама речено, не потписује да се налази на средокраћу путева са севера на југ и запада на исток? Крушевац, међутим, није битан као топоним балканске географије, него знаменита адреса српске историје. И хагиографије, да се не заборави.

Во времја Лазара Хребељановића, између година 1371. и 1377. грађена је српска престоница, да постане узор за друге градове. Из тог доба, кроз векове, остала је само црква Светог Стефана - Лазарица и донжон кула око које се плету тајновите приче. Али оно што пажљивијем проматрачу такође

неће промаћи, опстао је и један нарочит, господствен дух који Крушевљане одликује и разликује од других. Тамо где је на почетку био Константин Филозоф, Јефимија, Макарије, Теодор и Исаија, јасно је да мора бити другачије, а логично да је боље него на другим странама.

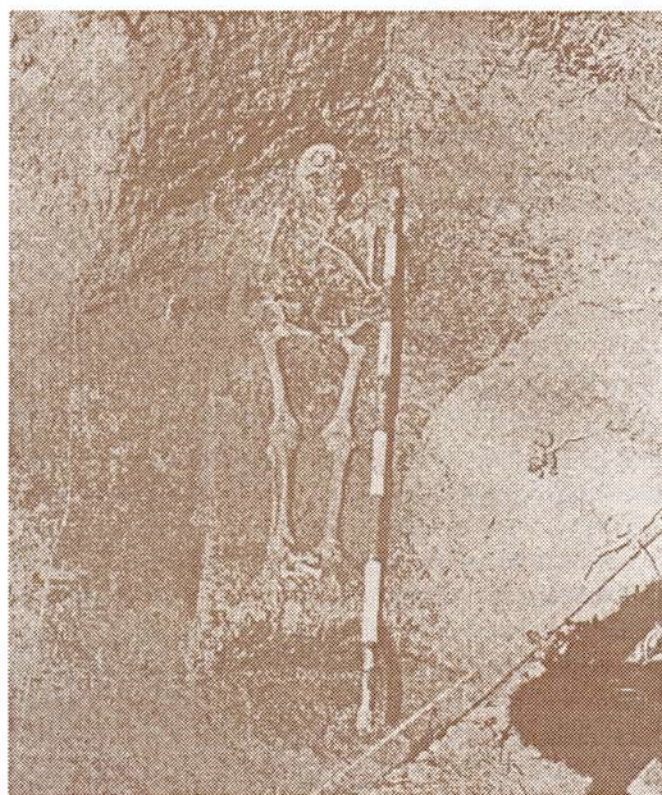
Подсећања ради, ваља поменути да је Крушевачка нахија присаједињена Кнежевини Србији 1833. године, а због поређења додајмо да је Крушевац тада имао око 1.500 становника. Први урбанистички план начињен је већ 1836, прва позоришна представа приказана је 1856, следеће године отворена је библиотека са читаоницом, гимназија учи децу од 1865, а индустрија почиње од барутане "Обилићево". Данас је Крушевац град за 100 хиљада људи, од којих педесет хиљада ради, а 22 хиљаде учи школе или студира.

ТГ адресар

Дирекција Фестивала
014/220-525

КРУШЕВАЦ

У Крушевцу је позив на ТЕШЊАРСКЕ ВЕЧЕРИ дочекан, и то је на први поглед било јасно, са вољом и задовољством. Оно што је отежавало ситуацију показало се тек на крају седмочасовне посете: како спаковати све утиске. А било је тога за чути и видети! Задовољства су почела уласком у Скупштину општине која је, најкраће речено - палата, настављена у Народном музеју који је на нивоу престоничке историје и множила се у Уметничкој галерији, Културно-просветној заједници, библиотеци, Радио-телевизији "Победа"... Крушевачко позориште је, и на око и по репертоару такво какво се само пожелети може, а летњу позорницу Арт-клуба ваљало би што пре преселити у Ваљево. Посебна прича су крушевачки културни програми, којих има таман толико да се по њима прави чак и календар.

Примера ради, "Културно лето" у Крушевцу траје од 14. јула до 23 августа, а претходе му "Свечаности слободе, Позоришни сусрети, "Беловодска розета", међународни фестивал хумора и шале, "Акварели", ликовне колоније...

Часопис "Багдала" само је најпознатије име у богатој издавачкој делатности, а слику града који зна вредност уметности допуњавају сликарски атељеи и студенти уметничких школа које помажу стипендијама... Посету завршавамо предвече у тишини Слободишта. Неизбежно је, изгледа, да човек позавиди кад види како негде нешто функционише како треба, али је значајније што се од Крушевца може доста научити. И боље је дружити се са бољима.

"ХОРИЗОНТИ КОНОПЉАРЕ"

Из програма по којем ће Ваљевци сигурно памтити Крушевљане, о чему ће ТГ детаљно извести у следећем броју, издвајамо изложбу "Хоризонти Конопљаре". Изложба је у Крушевцу приређена поводом завршетка археолошких истраживања на локалитету "Конопљара" поред Западне Мораве, уз научни скуп "Археолошка истраживања на подручју Крушевца и њихов значај за суседне области", који је Народни музеј Крушевац организовао у сарадњи са Балканолошким институтом САНУ средином маја ове године. Ово је "прво гостовање" ове атрактивне збирке. Не заборавите да следеће седмице свратите у галерију Народног музеја Ваљево!

На крају, једна напомена сасвим личне природе недавно сам потписао да "ВАЉЕВО НЕМА - АЛТЕРНАТИВЕ". После похода старој српској престоници, на чувено питање "Који други град осим Ваљева", једногласно одговарам: Крушевац!!!

Бранко Лукић

ГРАДСКЕ ВЕСТИ

ЦВЕЋАРЕ

КЕЈ

На улазу у Тешњар, две цвећаре. Прва, „ФЛОРА“ на броју 10 у улици Драгојла Дудића, у оном низу прелепих дућана и кућа маштовитих прочеља. Стари локал, високих излога и врата, освежене фасаде чудесном угашеном црвеном бојом манга, мами изложеним цвећем што у саксијама или сеченим. Најлепше у тој башти фикуса, шифлера, филадендрона, кротона, папратница, пузавица, лозица, палми, кактуса, су гарденије! Кажу љубазне продавачице, продају се онако беле и нежне, понајпре. Грујица Миловановић, чувени ваљевски узгајивач ружа коначно има и своју цвећару, додуше под закуп, али на месту које чини обострану част и Груји и Граду.

Само два локала деле ову цвећару од још једне, „ОРХИДЕЈА“. Свега има, тешко се одвојити од излога, тешко изаћи из радње. Позив да се можда и пазари, стиже и од пркоса који краси клупу за одмор на тротоару пред цвећаром. Милинко Панић, има озбиљне планове, да у пластеницима у свом селу, покаже да се Ваљево може назвати градом цвећара.

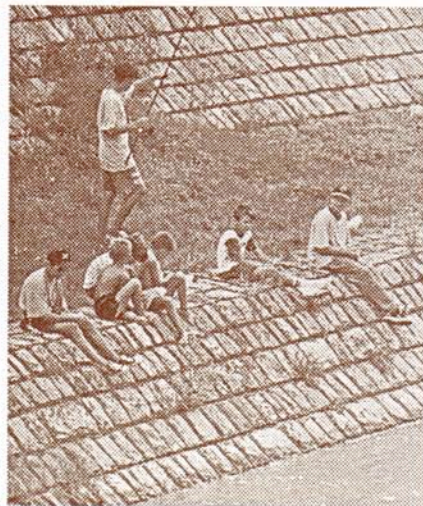

БИРЧАНИНОВА 48

Нисмо у могућности да вам дојавимо, да ли има наде за стамбену зграду, на првој рампи одозго у Тешњару, у Бирчаниновој број 48. Ништа ново, сем да пропада, све брже и озбиљније. Ни прозора ни врата нема. Зјапи празнина некад имућне и моћне куће прелепог изгледа. Било је тек усputних најав да ће Рукометни клуб, коме је ова тешњарска кућа дата, смоћи снаге да по пројекту одавно припремљеном у Заводу за заштиту споменика, почне уређење и реконструкцију.

Након више од једног века, на обалама Колубаре испод алеје кестенова, нешто се дешава.

Почело је почетком лета упоредо са оживелим радовима на Дому пензионера. Старе камене блокове на делу зида, смениле су степенице од струганичког камена. Мајстори „ЕРОЗИЈЕ“ до Септембарских свечаности треба да заврше и уређење пешачке стазе изнад Кеја, под сеном столетних стабала кестенова и липе са оградом од белог камена, као на Тешњарском мосту. Тренутно пара има само за пола платоа уз реку. Она друга половина, пред Домом културе, сачекаће. Пројекат степеништа до реке, расвете, клупа и ограде, са чесмом пред Домом пензионера, урадио је Небојша Анић.

ВИЛЕ

Влада Републике Србије је две породичне куће у Поп Лукиној улици ставила под заштиту као непокретна културна добра. То је прва ваљевска и вероватно најпознатија вила, Вила Туцовића на броју 15, а друга кућа у суседству, на броју 13.

За обе зграде, посебно Вилу Туцовића, зна се, биле су и пре под заштитом, а одлука државе, у складу са Законом о културним добрима, подразумеваће веће обавезе и државе и града.

Можда је ново да се коначно знају аутори, архитекте који су пројектовали оба здања у духу сецесије. Туцовића вилу није пројектовао некакав Рус како се дуго сматрало, већ инжењер Павле Алексић 1927. године по наруџби Еле, кћерке Војводе Мишића. Друго здање у Поп Лукиној, на броју 13, наручио је Димитрије Богдановић, председник Ваљевског првостепеног суда, од грађевинског инжењера Чедомира Гагића. Саграђена је 1912. године.

Г. Ј.

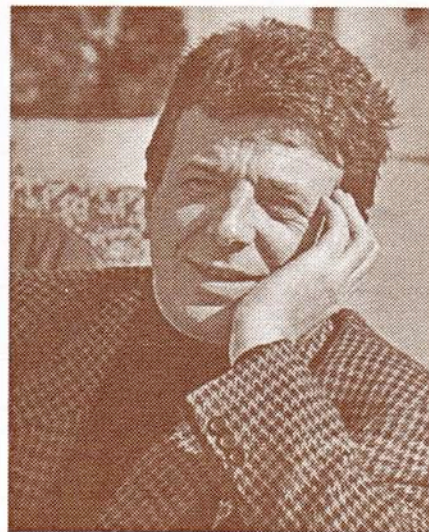
ПИСМА КАО СЛИКЕ

Ако одавно нисте написали писмо, ето прилике да то учините у ковертама већ заборављене старинске лепоте и отмености које од овог лета путују из Ваљевске поште. По идеји и у сарадњи са приватним графичко-издавачким предузећем "Centrex" из Ваљева, на овим ковертама су отиснути цртежи академског сликара Мила Петровића са мотивима старог Ваљева (Гранд хотел, Карађорђева улица, Кула Ненадовића...), Бранковине, цркве брвнаре у Осечини, Струганика, старог Уба... Ти исти цртежи су пре десетак година красили једну малу, скоро ексклузивну серију црно-белих разгледница које су одавно завршиле на пробраним адресама, нарочито пријатеља у иностранству. Још од пре (оног) рата у овом граду није било лепше подлоге за исписивање финих порука, добрих намера и тананих осећања од ових разгледница и садашњих омотница за писма.

Многи међу нама заборавили су када су написали последње писмо. Свакодневно грозничаво живљење одвикло нас је од потребе да издвојимо који тренутак тишине и осаме за брижљиво својеручно обраћање драгим у даљини. Ко би се још сетио куд се дедоше она нежна писма повезана свиленом врпцом? Чак и она која су нам рођаци из села слали уз пакете са пршутама и сиром: "Драги наши, ми смо добро, што и вама исто желимо..." - лепа у својој дирљивој искренности и добродушју.

Можда ће нас коверте у Ваљевској пошти подстаћи да поново покушамо да напишемо неко лепо писмо? Неки то већ чине, макар да већина ововременских писама није потакнута нежном бригом и осећајима. Старинска писма стижу, углавном, још само војницима. Највише је оних са купонима послатим на многобројне наградне игре и конкурсе, у потрази за срећом. Било како било, Петар Пантић, директор "Centrex"-а, каже да месечно из Ваљева у новим ковертама отпутује око пет хиљада писама.

Сувишно је спомињати какву услугу туристичкој пропаганди Ваљева и околине чине минијатурним цртежима осликана писма и разгледнице који и буквално стижу на крај света. Охрабрани ласкавим похвалама које им одасвуд стижу, у "Centrex"-у

су припремили нову серију коверата, овог пута са ликом књижевника Милована Глишића, као леп допринос 150. годишњици његовог рођења. Такође по цртежима Мила Петровића, идуће године ваљевска писма ће подсећати на Десанку Максимовић, о њеној столетници.

"Centreks" се од оснивања бави и другим, за упознавања и пропаганду наших знаменитости и природних лепота, важним издавачким подухватима. У његовом издању је Мала туристичка карта Дивчибара са обиљем пропратних података, путоказа, пешачких тура и текстом на енглеском језику. Идућег пролећа објавиће и свој други план Ваљева, допуњен многим новим улицама и још садржајнијим регистром туристичких објеката, ресторана, јавних служби и сервиса. Петар Пантић најављује и посебну мапу центра града намењену туристима који се овде краће задржавају. Уз разумевање надлежних у граду, не би било тешко сличне планове урадити (чак увеличане јавно истаћи) и за друге квартове. Захваљујући "Центрексу", у септембру ће се у свим школама појавити и прве географске карте наше регије (Колубарски и Мачвански округ)...

Време је да овакве, естетски беспрекорне и многима угледне подухвате "Centrex"-а (баш као и програм "Valjevo city"), град Ваљево, најзад, прихвати као своје.

Т. Г.

ТГ графит

Све што је лепо или је неморално,
или је незаконито, или гоји.

Поглед са балкона:
Тешињарске вечери увек се радо љедају

Ваљево
ОД

ДО
вечери

Сиђи до реке:
за који дан и пред Домом пензионера

Мајстор фотографије:
Драгиша Меденица,
добитник прве награде
на овојгодишњој изложби ЖИСЕЛ

Душан Арсенић,
Ваљевац године

У најбољем друштву:
важи обострано

Добра година позоришта:
сцена из представе „Чудо“, АП „Абрашевић“

Тићење медија:
од камера се ускоро ништа неће видети

Нема више „Централ клуб“-а

Било некад:
лепо се раније одржавало дуже од данас

Иначе, живи се, ради се, снима се...

УСПУТНИЦЕ

* Причају да је неки фанатични србофоб у току последњег рата рекао: "Ако је Св. Сава Србин - у рају, онда ја нећу тамо, јер где има живих Срба, ту је за мене - пакао!"

* Чим нешто зазвучи оптимистички ја постајем опрезнији.

* Жене: Е, сад кад си туђи - могао би бити и мој!

* Мој избор: кантарион, млеко, крст, кандило, камилица, Кратошија вино, салса оро, сунце, прц.

* Спојени судови: веровати у пуноћу - пунити вероватноћу.

* Још као сасвим млад упитао сам једном приликом оца да ли има Бога. Он је генијално одговорио: "За онога ко верује Бог постоји. За онога ко не верује - не постоји". (Андреј Тарковски)

* Млаћење и купљење ораха, требљење зрна жита за кување славског кољива, полагање стоци, плашћење, комишање, ткање, прање пелена... бројанице - све је то исто: непрестана молитва.

* У књижари Геце Кон у Београду узимам књигу Павла Угринова, отварам је и на стр. 66 читам: "... најпре једно жестоко пиће...". - Идем одмах да га попијем.

* Кад се два Србина свађају око тога ко је већи Србин - прича ми Пера Пајић, тада би сваки од

њих хтео да само он буде Србин - а то је зато што ниједан од њих не зна шта то значи бити Србин. А када би знао до те свађе и до тог доказивања му не би ни стало.

* У самоуслуги старица једна у црнини овако неговује: "Нас Србе ни ђаво не може да сложи!"

* Ја сам одбацио и оно за чим ви још жудите а камоли оно у чему јесте.

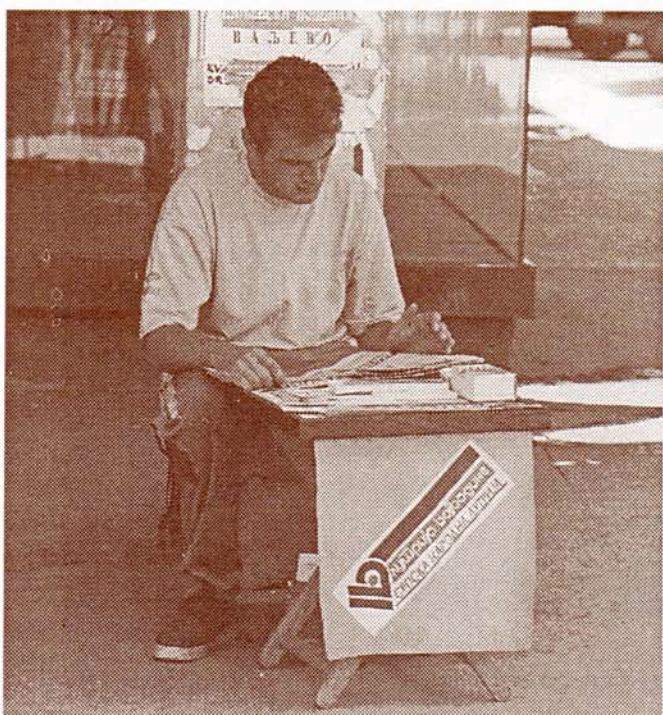
* Мати Пела у манастиру Пустинија овако вели: "Сиротиња даје! Богаташ не даје!... Ми деца заићемо себи за леђа и не видимо једни друге! - А Мати Нина: "А, веле, ђаво овако саветује монаха неискусног: узми читај књиге - јер, ти си већ пред Богом. Не брини, ангели се боре за тебе, шта ће ти Нови, читај само Стари завет!"

* Прилази ми, у шајкачи, румен од пића и беса, и еуфорично каже: "Еј, школе - Само реци коме да ј... матер. Ја ћу их ускоро и овако и онако све подавити."

* Стално себе порицати изгледа на крају стално бити доследан себи - Е. Јонеско. Ја бих додао: Одумизмати неком право на недоследност одлика је тоталитарних људи.

* Све што се мање има било чега - то боље по оно чега нема.

Бранко Пиргић

Санит. п. пуковник

Др Жив. А. Стојиловић

управник Дринске сталне војне болнице, специјалиста за унутрашње болести

Прва болеснице: од 7-7.45 и од 1-4

Врши све хемиске и микроскопске прегледе испљувка, желудачне садржине, крви, мокраће и столице.
Стан: Ваљево, Кађорђева ул. 56 до хотела „Балкан“.

Изгубљен један женски ручни златан сат са златном гривном, онај ко је нашао моли се да изволи предати у Карађорђевој ул. бр. 25 уз добру награду.

КАКО НИСАМ ПОСТАО ПИЈАНИЦА

Тешњарски гласоноша тражи ми прилог, а ја му нудим причу о ракији и о свом првом у животу пијанству.

У причи сам још сасвим мали, не знам да ли још идем и у основну школу. И ево ме самог на извору нове ракије. Погон за њено печење ради пуном паром: казан, табарка и бакарна лула што их спаја. На крају вијугавог пута кроз ове спојене судове жестоку течност сачекује и прима у себе дрвена вучија са двоструким дном. Она звонко у њу тече чистим и бистрим млазом, носећи пристојан број гради, док на њеном полазишту родна комина деградира у џибру.

Настајање нове ракије редовно изблиза прати речита посматрачко-кушачка група; необавезна и самосазвана, она окупи више душа него обавезни течај за описмењавање или какав хоћеш-нећеш-мораш званични збор. Али данас, зачудо, сем мене, невичног и неупућеног, код казана нема никог, изостали су посматрачи и кушачи, а отац или стриц, који залаже казан и брине да ракија, дословно, не испари, удаљио се незнано куд. А ракија је већ напунила вучију, прекрила јој и горње задно и језери се над њим у невеликом овалу. Већ свуда изнутра опипава руб суда тражећи пут да се прелије преко њега. На три места у исти мах налази у рубу жлебове и у три танана, врлудава млаза почиње да цури ка жедној земљи. И тада ја, да не гледам пропаст очима, падам пред вучијом на колена, ослањам се обема рукама о њене ивице и почињем клечећи да пијем са средине бистрога овала. Али надолазећа ракија не оставља времена, мора приљезно да се гута, ако хоћете: да се лоче - и ја сам локао, локао, локао, како, кад се стекну праве околности, уме да лоче једно савесно створење, којем ће, скромно и трез(ве)но речено, преданост и савесност остати и пратити га и када одрасте. Тек: земља се тога дана не напи ракије, ни кап не стиже до ње.

А онда се напред, на улазу у качару, нешто строваљује - стиже отац или стриц и пред казан ба-

ца наручје дрва. Одмах потом пуна вучија бива замењена празном, а престаје потреба да ико клечи и новонастали течни производ спасава од проливања. Мало после запућујем се преко авлије и откривам да она није више равна, већ таласаста, па ми се све подбија под ноге, крати ми кораке; ништа није где се чини да јесте; водоравно се пропиње у усправно; као да се и само небо нада мном некако нахерило - и ако сам икада у животу наслутио како шљака небеска механика, морам да верујем да је то било само тада и у таквом моме стању.

Други пут сам се, много после, поднапио на једној свадби. Иначе, за шездесет својих година укупно нисам попио више ракије од једне пуне боце. Поседујем уграђено, солидно, трајно пијанство и, што се тиче жестоких пића, могу да штедим паре.

Нека тешњарски гласоноша прихвати ово мало приче о ракији. На тешњарским вечерима (и овде се доследно одричем великих слова и наводника) цене се (да не кажем: оцењују) и ракија и приче.

Додатак: Ракија, иста она коју не пијем, пратила ме је и у свет, или сам се са њом у свету сретао.

У неком штутгартском или тибингенском биоскопу видео сам шездесет прве или друге године у филмском журналу прилог о печењу ракије у Србији. Препознао сам ваљевски крај.

У лето 1976. посетио сам познанике у Шкотској. Брачни пар Баркли из Мадерсвела код Глазгова возио ме три дана по шкотским брдима и долинама. Увече првог или другог дана јавили су се телефоном кући и тада је

неко од укућана питао шта је у флаши без етикете коју су нашли у кућном бифеу. Садржину су то челаде и његово друштво већ били пробали, и допала им се. А у тој флаши била је стрмногорска ракија коју сам им донео. Тако сам био сведок да и у постојбини вискија ваљевска ракија добро пролази.

Живојџа Филијовић

КАФАНЕ У ТЕШЊАРУ

Пошто постоје два појма о Тешњару, шири и ужи, морамо да објаснимо да ће овде бити речи само о кафанама у ужем смислу, то јест о кафанама које су радиле у улицама Кнез Михаиловој, сада Лоле Рибара и у Бирчаниновој улици. У другим улицама Тешњара или није било кафана, или их је било мало, а и нису биле на великом гласу као ове о којима се сада пише.

Полазимо од кафана "Македонија" која се налазила у садашњој продавници у Улици Лоле Рибара 42, раније власништво Чеде Матића, трговца. После првог светског рата кафану је држао Танасије Остојић.

На углу улица Лоле Рибара и Грбовића улице налазила се кафаница "Шангај" коју је држао Влада Костић, који је и сам добио надимак "Шангај", а и његов син Александар, техничар по занимању.

У Лоле Рибара број 18 држао је кафану Богољуб Станаревић "Шиља". Једно време после ослобођења у овој кафани је било преноћиште најпримитивније што је могло бити. "Гости" су спавали на дрвеним душецима, а некадашњи келнер, тада у пензији, чика Гроздан, наплаћивао је пролазницима преноћиште 5 динара.

Миљко Парезановић је држао кафану "Слога" у Улици Бирчаниновој број 3. Сада је у тој просторији butik "Лола", а било је још неколико разних врста делатности.

"Ковачев хан" се зове кафана власништво породице Ковачевић, коју је држао Михаило Пиргић. Један је од најстаријих угоститељских објеката у Ваљеву.

Бора Стокановић је у некадашњој "Биновчевој кафани," држао све до 14. септембра 1944. године јавну кућу. Тада је тај и такав рад забрањен и никада више није обновљен. Једно време кафана је

служила као дом за рад друштвених организација Тешњара, а сада је у њој смештена туристичка агенција "Национал".

Иван Нола је држао кафану у новој згради Милана Тадића у Улици Бирчаниновој на месту где почиње Улица Милована Глишића. Ту је некада било имање богатог трговца Алексе Младеновића, а на самом углу је била трговина Росе Босић.

"Пексимова кафана" налазила се у Улици Бирчаниновој број 57. Некадашњи власник Петар Савковић, звани Пексим, поклатио је целу имовину синовци Стани коју је удао за Мирка Ђукановића. Мирко је дуго водио кафану, а за време окупације је издата Сретену Лазаревићу.

Сретен Лазаревић је од Андре Миладиновића, адвоката, купио кафану "Јабланица" у Бирчаниновој број 59, коју је за време окупације држао Брана Николић под именом "Радикал". Иначе и ово је стара кафана коју је у деветнаестом веку држао Димитрије Максимовић и жена му Неранца, звана Нера, коју је у „Подвали“ одлично описао Милован Глишић.

(Крај у следећем броју)

Б. Вујић

ПАЖЊА

Општинску кафану „Воден“ преко пута „Гранд хотела“, коју је раније држао Петровије Перишић, узео сам под закуп и из темеља реновирао и снабдео са првокласним пићем, одличном домаћом кувном и разним гурманским мезелуцима. Свако јутро одличан фриштук: — Цене су умерене и солидне. За услугу и чистоћу гарантује својим дугогодишњим радом и моли за посету:

Миливоје Обрадовић

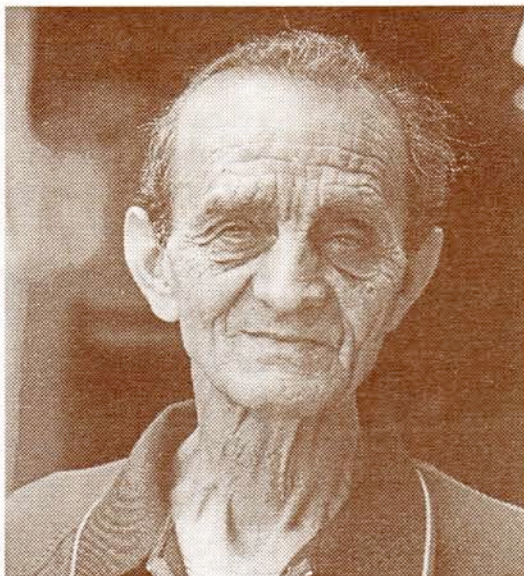
Нико нема што Ваљево има...

„ЈЕДАН ОД ПАШИЋА...”

У галерији својих познатих, легендарних и светлих ликова, Ваљево има и Николу Пашића и добро је што је тако, пре свега зато што је јунак наше приче још међу нама и што је “жива читанка”. Ваљевски Никола Пашић није онај чувени са цилиндром и брадом, али управо „Баји” има да захвали зашто носи тако чувено име и презиме.

Никола Пашић, син Крсте из Кремана и Андријане, ђенералске кћерке из Шапца, са још три брата и пет сестара, изданак је чувене ваљевске породице Пашић за коју се неотуђиво везује једна од “важних” градских институција - “Централ” и све оно што се подразумева под тим именом. Сва браћа и сестре Пашићи су рођени у Ваљеву, Никола 1930. Као, што на ципелама, што на точковима, има хиљаде и хиљаде пређених километара, Ваљевац је од главе до пете. Захваљујући путовањима и поносном ношењу свог имена, он и јесте, када га слушате, једна од оних занимљивих “читанки” с којима није досадно водити сате. Наш Никола Пашић прво запослење је добио далеке 1947. у тадашњој Тракторској станици, радио је пуну деценију на железници диљем пруга бивше СФРЈ, једно време у “Стрели” и најзад, двадесетједну годину у “Стевану Филиповићу” као шофер и аутомеханичар и у том предузећу је после активних 40 година рада, 1990. стекао пензију. Никола данас пенцетира ципеле, сече дрва, поправља бицикле, укратко, “мајсторише” са хиљаду заната, што на “терену”, што у дворишту породичне куће иза “Централа”.

“По Николи Пашићу сам добио име јер је презиме већ моје. Од нас Пашића, браће и сестара, сада има укупно 43 члана фамилије. Један синовац је такође Никола Пашић”, каже Никола који се, иначе, никада није женио али се “основано сумња”, на основу огромног животног искуства, да су му и интимне успомене богате као и остале које носи са безбројних путовања. Али, колико је год славно и часно бити један од ваљевских Пашића, од краја другог рата то није било ни лако. Зато је Николина

животна прича добрим делом и прича његове породице, оца и “Централа”.

“Кад” је дошло ослобођење нама су одузели “Централ”. Укупно 1100 квадрата, хотел са 14 соба, биоскоп од 250 квадрата, подруме, шупе и гараже. А мој отац је у “Централу” био ортак са Заријом Пенезићем, Крцуновим стрицем. Колико је само Крцун био у “Централу”, јео и спавао. Када је дошла национализација мајка га је питала зашто нам одузима кафану кад је и он од ње живео, а он каже да ако нама врате, морају и свима. После Крцунове погибије одузет нам је и магацин

“Централа”, прича Никола не наводећи притом колико га је пута УДБА, још као дечака, са друштвом испред “Централа” шишала “на нулу”. У сваком случају, и своје прво запослење је морао да “заради” стицањем ударничке значке на пружи Шамац-Сарајево.

Није невоља само бити Пашић у Ваљеву у време реал-социјализма и првих петолетки, јер када се чувеном презименом дода и славно име, онда су ту и анегдоте са путовања у некада братским републикама СФРЈ. “У Вараждинским Топлицама, док сам радио у “Филиповићу”, на повратку из Загреба треба да преузмем робу. Питају ме за име да попуне папире, ја кажем, а они подигли обрве. Кажу - скидај робу са камиона. Покажем личну карту да сам стварно Никола Пашић, а они ће - овде си нашао да се тако зајебаваш. Вратили су робу али се нису извинили” – једна је од прича проузрокованих “проблематичним” именом и презименом.”

“Оног” Николе Пашића више нема, али срећом, да би се човек бар на сат времена осећао добро, кроз причу о историји и географији и животу уопште, треба упознати Ваљевца Николу Пашића.

П. Вујанац

ТГ спец

Остали смо да одемо,
до после друге кише...

Монтер

БОГ НА НЕБУ, СЛАЂАНА У „ЗАНАТЛИЈИ”

Десанка Бобовац, Бранка Митровић и Слађана Мађар. Осим последње споменуте госпође, која се бавила рукометом, прве две нису гатиле неку посебну љубав према спорту или их чак није ни занимао. Али, као угледне занатлије, чланови Управног одбора општинског удружења и делегати у регионалним и републичким скупштинама, укључиле су се у рад ФК “Занатлија” који је основан још 1948. године. Својим учешћем само су допринеле да овај колектив, који се увек такмичио у општинском или регионалном рангу, поседује шарм малог локалног клуба са дугом традицијом. Но, чини се да је на успешан рад у мушком спорту утицала заједничка црта коју поседују енергичност, предузимљивост и комуникативност. Све три истичу да су их “мушки” примили дивно и да, као жене, нису имале никаквих проблема - ни са колегама из управе, ни са фудбалерима, па ни са судијама. Вештина баратања маказама, где брзоплет потез може покварити фризуру, помогла им је да конфликте решавају на смирен и људски начин. Бријач и маказе нису били потребни, судије су се саме извињавале за случајне или “случајне” грешке пред шармом ових госпођа.

Ексклузивни женски фризер Десанка Бобовац је активно учествовала у раду клуба од 1982-90, када је и четири године била прва жена - председник ФК “Занатлија”. Већ је раније посећивала утакмице, јер је њен муж Томислав Бобовац својевремено био првотимац „Будућности”:

- Редовно сам одржавала састанке, планирала финансирање, организовала утакмице и путовања. Председник је тада имао обавезу да присуствује утакмицама, тако да не могу да се сетим свих села, нити бих могла да препознам кафанице где смо свраћали на освежење после меча. “Занатлија” је најсолидарнији клуб - закључује Деса Бобовац.

- Ишла сам тада, заједно са Олгицом Аврамовић на сваку утакмицу. Често сам превозила играче својим “форд таунусом”. Наше присуство је фудбалерима било занимљиво, дивно смо се дружили. На терен смо, пре играча, истрчавали секретар Боћа Јанковић и ја, и загревали се. На полувремену сам нудила лимуном и шећером и наше и противничке

фудбалере - каже за “Гласоношу” Бранка Митровић, која је била у управи од 1984-86. године.

Слађана Мађар, најпознатији мушки фризер у граду, члан је скупштине ФК “Занатлија” од 1978. године, а већ три године је директор клуба. По природи посла непрестано је окружена мушкарцима и сматра да добро познаје њихову психологију:

- У почетку су били мало зачужени, али им је било интересантно, па су ме брзо прихватили, тако да ми се сада понекад поверавају. Кад’ имам времена седим с’ њима у клупском бифеу, придружујем се у слављу сваке победе... Поштују ме као жену и доброг сарадника - што обећам, то испуним. Мој основни мотив за рад у фудбалу је да се

што више младих људи одвоји од улице и бави спортом. Тако сам васпитала свог сина, тако усмеравам и све младиће који дођу у “Занатлију”. Мото је бити први, али не треба их деморалисати ако није тако. Да, понекад их частим и шишањем.

Фудбалери имају апсолутно поверење у свог директора, што потврђују речи једног од њих који је свратио у салон док смо разговарали:

- Бог на небу, Слађана у “Занатлији”!!!

Ових дана на адресе Десанке Бобовац и Бранке Митровић стигле су позивнице за скупштину клуба. И даље помажу новчаним прилозима, а понекад оду и на утакмицу. Сигурно је да ће следеће године, на прослави 50-годишњице ФК “Занатлија”, уз најстаријег члана, чика Рашу Јелића, почасно место бити резервисано за три фризерке - три центлмена.

Б. Пејровић

ПРОГРАМ ТЕШЊАРСКИХ ВЕЧЕРИ '97.

Петак, 15. август:

- 20.00 **Галерија Народног музеја**
Изложба "Хоризонти Конопљаре"
Народног музеја – Крушевац
- 20.30 **Галерија "34"**
Изложба "Ликовна панорама Крушевца"
Избор: Биљана Грковић,
кустос Народног музеја – Крушевац
- 21.00 **Летња позорница***
"Слике са изложбе"
Свечано отварање Тешњарских вечери
Концерт Београдског дувачког оркестра
Солиста: Дуња Симић, сопран
Диригент: Владимир Мустајбашић
- 22.22 **Галерија "34"**
Промоција часописа "Багдала"
Представљање "Крушевачког књижевног круга"
и издавачке продукције

Субота, 16. август:

- 11.00 **Десанкин венац**
Дечји цветни карневал "Бебино" – Крушевац
- 11.30 **Трг кнегиње Љубице**
Сценско-музички колаж за децу "Збрда здола"
Културни центар – Крушевац
Сценарио: Момир Драгићевић
- 12.00 **Скупштина општине Ваљево**
Сусрет привредника Крушевца и Ваљева
- 18.00 **Пивница хотела "Гранд"**
Туристичка презентација Крушевца
- 20.00 **Галерија "34"**
Промоција књиге "Церска битка и војвода Сте-
па Степановић"
Аутори: др Петар Опачић и др Саво Скоко
- 21.00 **Летња позорница***
"Престонице глас"
Поздравне речи градоначелника Ваљева и
Крушевца
Уметнички програм гостију из Крушевца
Произвођач: Културно-просветна заједница
Сценарио и режија: Спасоје Ж. Миловановић
- 23.00 **Трг кнегиње Љубице**
Сервантес: "Театар чудеса"
Представа Крушевачког позоришта
Режија: Милан Караџић

Недеља, 17. август:

- 22.22 **Галерија "34"**
Трибина "Менаџмент у култури"
Гост: Милена Драгићевић – Шешић,
културолог
- 22.30 **Летња позорница***
"Рок је ОК"
"Бајага и инструктори"
Предгрупа "Долар" – Ваљево

Понедељак, 18. август:

- 21.00 **Летња позорница**
"Колубарски вез"
Концерт фолклорног ансамбла "Абрашевић" –
Ваљево
- 23.00 **Трг кнегиње Љубице:**
Љубомир Симовић – "Чудо"
Представа АП "Абрашевић" – Ваљево
Режија: Оливер Викторовић

Уторак, 19. август:

- 21.00 **Летња позорница**
"Вече сложеног гласа"
Концерт дечјег, омладинског и камерног хора
"Абрашевић"

- 23.00 **Трг кнегиње Љубице**
"Српске поетесе"
Песничко вече

Среда, 20. август:

- "Дечја среда"
- 18.00 **Десанкин венац**
"Ролери & скејтери"
- 19.00 **Трг кнегиње Љубице**
"Маскенбал је права ствар"
- 19.30 **Трг војводе Живојина Мишића**
"Неизрециво слатко: колачи и пециво"
- 20.00 **Летња позорница**
"Кад сам био велики"
Шарени дечји програм
Гост: Пеђолино
- 23.00 **Трг кнегиње Љубице**
Синиша Ковачевић: "Јанез"
Представа ПП "Мала сцена" – Ваљево
Режија: Мирослав Трифуновић

Четвртак, 21. август:

- 21.00 **Летња позорница****
"Добро вече, мајстори!"
Џез концерт "Matt Schif quartet"
- 23.00 **Трг кнегиње Љубице*****
Радомир Смиљанић: "Љубавне исповести"
Софије Маловразић"
Игра: Катарина Вићентијевић
Адаптација и режија: Милош Јагодић

Петак, 22. август

- 21.00 **Летња позорница**
"Лепо игре на словачки начин"
Концерт фолклорног ансамбла "Боринка" –
Нитра
- 21.21 **Галерија "34"**
Представљање позоришних новина LUDUS
- 23.00 **Трг кнегиње Љубице**
Вир-Ведекинд: "Друштво мртвих песника"
Представа Драмског студија Ваљевске гимназије
Адаптација и режија: Мирослав Трифуновић

Субота, 23. август

- 21.00 **Летња позорница**
"Love story"
Вече филмске музике у извођењу забавног
оркестра и вокалних солиста "Абрашевић" –
Ваљево
Додела награда и затварање Тешњарских вечери

ПРАТЕЋИ ПРОГРАМИ

Избор најлепшег ваљевског излога, најбоље ракије ваљевског краја, дисконтна продаја у Тешњару, базар антиквитета, додела годишње еколошке награде, букинисти и улични портретисти, дегустација Ваљевског пива...

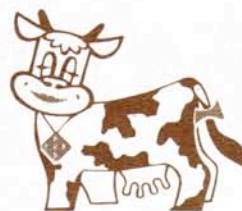
Субота, 23. август:

- 20.00 Вече агенције "Национал" у Тешњару

* У случају лошег времена, програм ће бити изведен у Хали спортова

** У случају лошег времена, програм ће бити изведен у холу Дома културе

*** У случају лошег времена, представа ће бити изведена у сали Ваљевске гимназије

ПКБ - ИИЛЛЕК

ЈАВНО ПРЕДУЗЕЋЕ

ДИРЕКЦИЈА ЗА УРБАНИЗАМ
ГРАЂЕВИНСКО, ЗЕМЉИШТЕ
ПУТЕВЕ И ИЗГРАДЊУ
ВАЉЕВА

DELTA BANKA D.D.

O G I

ТЕШЊАРСКИ ГЛАСОНОША

Издавач

ТУРИСТИЧКА ОРГАНИЗАЦИЈА ВАЉЕВО

Фестивалски одбор Тешњарских вечери

Припрема

Редакција "Тешњарског гласоноше"

Издази у дане Тешњарских вечери

Уредник

Предраг Лучић

Техничко уређење и компјутерска припрема

"АТЛАНТИК СТУДИО"

Уредник фотографије

Мирослав Јеремић

Фотографије из документације

Агенције "Ваљевац" и Историјског архива Ваљево

Тираж 1000

Штампа: "ГРАФОЛИК" Београд

DELTACAD
COMPUTER GRAPHICS